

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

05-07-2019

Broj: Rev-x 562/2013-3

REPUBLIKA HRVATSKA
RJEŠENJE

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenom od sudaca Željka Pajalića predsjednika vijeća, Željka Glušića člana vijeća i suca izvjestitelja, Goranke Barać-Ručević članice vijeća, Marine Paulić članice vijeća i mr. sc. Igora Periše člana vijeća, u pravnoj stvari tužitelja GRADA SLAVONSKOG BRODA kojeg zastupa punomoćnica Natalija Perić, odvjetnica u Odvjetničkom društvu Mamić, Perić, Reberski i Rimac d.o.o. u Zagrebu, protiv prvotuženika ATLAS COMMERCE d.o.o. iz Slavenskog Broda i drugotuženika Mirka Katinića iz Slavenskog Broda, koje zastupa po punomoćnik Marijan Betlach, odvjetnik u Slavenskom Brodu, trećetuženika MANAGEMENT CLUB d.o.o. iz Slavenskog Broda kojeg zastupa punomoćnik Josip Lubina, odvjetnik u Odvjetničkom društvu Rački i kolege j.t.d. u Zagrebu, četvrtotuženice CROATIA BANKE d.d. iz Zagreba, koju zastupa punomoćnik Zoran Tomić, odvjetnik u Zagrebu i petotuženika FINACO d.o.o. iz Zagreba, radi utvrđenja, te po protutužbi prvotuženika ATLAS COMMERCE d.o.o. i drugotuženika Mirka Katinića kao protutužitelja, protiv tužitelja GRADA SLAVONSKOG BRODA i HRVATSKOG FERIJALNOG I HOSTELSKOG SAVEZA, Regionalnog ureda Slavonski Brod, kao tuženika, radi isplate, odlučujući o revizijama prvo, drugo, treće i četvrtotuženika protiv presude i rješenja Županijskog suda u Slavenskom Brodu poslovni broj Gž-x-117/12-2 od 31. siječnja 2013., kojima su djelomično potvrđeni i djelomično ukinuti presuda i rješenje Općinskog suda u Slavenskom Brodu poslovni broj P-743/96-29 od 27. ožujka 2012., u sjednici vijeća održanoj 20. prosinca 2018.

riješio je:

Ukida se presuda Županijskog suda u Slavenskom Brodu poslovni broj Gž-x-117/12-2 od 31. siječnja 2013. i predmet se vraća u tom dijelu drugostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom presuđeno je:

» - o tužbenom zahtjevu

I. Utvrđuje se da su ugovor o kreditu od 06. siječnja 1992. godine sklopljen između Income Tax d.o.o. kao kreditora i F-Tours d.o.o. kao korisnika kredita, kao i ugovor o cednji od 06. siječnja 1992. godine sklopljen između Income Tax d.o.o. kao cedenta, F-Tours d.o.o.

kao cesusa i Management club d.o.o. poduzeće za ugostiteljske usluge Slavonski Brod kao cesionara, a temeljem kojih je u z.k. ulošku broj 486 k.o. Korčula, pod poslovnim broje, Z-87/92 izvršena uknjižba založnog prava za korist Management club d.o.o. poduzeće za ugostiteljske usluge Slavonski Brod, ništavi.

II. Utvrđuje se da su ugovor o kreditu broj 1/92 od 08. siječnja 1992. godine sklopljen između Atlas commerce d.o.o. kao kreditora i F- tours d.o.o. kao korisnika kredita, kao i ugovor o prijenosu prava potraživanja od 02. ožujka 1992. godine sklopljen između Atlas commerca d.o.o. , kao cedenta , F - Toursa d.o.o. kao cesusa i Mirka Katinić , kao cesionara, a temeljem kojih je u z.k. ulošku broj 486 k.o. Korčula pod poslovnim brojem Z-409/92 uknjiženo založno pravo u korist Mirka Katinić iz Slavanskog Broda, ništavi.

III. Utvrđuje se da je ugovor o ustupanju potraživanja od 02. srpnja 1992. godine sklopljen između Croatia banke d.d. Zagreb, s jedne strane, kao primatelja potraživanja i Management club d.o.o. sa druge strane kao ustupitelja potraživanja, a temeljem kojeg u z.k. ulošku broj 486 k.o. Korčula pod poslovnim brojem Z-389/92 izvršena uknjižba založnog prava za korist Croatia banke d.d. Zagreb ništav.

IV. Utvrđuje se da je ugovor o ustupanju potraživanja od 15. listopada 1992. godine sklopljen između Iggis d.o.o. kao ustupitelja potraživanja i Croatia banke d.d. Zagreb kao primatelja potraživanja, te F- Tours d.o.o. kao dužnika, a temeljem kojeg je u z.k. ulošku broj 486 k.o. Korčula pod poslovnim brojem Z-620/92 izvršena uknjižba založnog prava za korist Croatia banke d.d. Zagreb ništav.

V. Nalaže se Zemljišno – knjižnom odjelu Općinskog suda u Korčuli brisanje prava zaloga upisanog u z.k. ulošku broj 486 k.o. Korčula pod poslovnim brojem Z-620/92 koja uknjižba je izvršena temeljem ugovora o ustupanju potraživanja od 15. listopada 1992. godine sklopljenog između Iggis poduzeće za marketinške usluge , unutarnju i vanjsku trgovinu na veliko i malo d.o.o. iz Slavanskog Broda , kao ustupitelja potraživanja, te F-Toursa d.o.o. Slavonski Brod, te Croatia banke d.d. Zagreb, kao primatelja potraživanja , radi osiguranja potraživanja Croatia banke d.d. Zagreb od F- Toursa d.o.o. svotu od DIN protuvrijedosti 23.076,99 DEM prema prodajnom tečaju NBH u trenutku plaćanja sa kamatnom stopom od 1% dnevno tekućom od 03. kolovoza 1994. godine do isplate, troškova od HRD 75,849 na teret svih nekretnina za korist Croatia banke d.d. Zagreb.

- o protutužbenom zahtjevu

VI. O d b i j a j u s e protutužitelji ATLAS COMMERC d.o.o. iz Slavanskog Broda i MIRKO KATINIC iz Slavanskog Broda sa protutužbom koja glasi:

"Nalaže se tužiteljima Gradu Slavanskom Brodu i Hrvatskom ferijalnom i hostelskom savezu Regionalni ured Slavonski Brod da tuženima – protutužiteljima Atlas commercu d.o.o. i Mirku Katinić iz Slavanskog Broda plate iznos od 272.956,32 EUR sa mjesečnim kamatama od 15% koje teku od 25. ožujka 1992. godine, pa do isplate, kao i da plate troškove ovog postupka koliko budu iznijeli , sve u roku od 15 dana pod prijetnjom ovrhe."«

Prvostupanjskim rješenjem odlučeno je:

»I. O d b a c u j e se tužba tužitelja GRADA SLAVONSKOG BRODA u dijelu koji glasi:

"Nalaže se Općinskom sudu u Korčuli zemljišno knjižnom odjelu uknjižba brisanja prava zalogu upisanog u z.k. ulošku broj 486 k.o. Korčula pod poslovnim brojem Z-409/92 temeljem ugovora o kreditu broj 1/92 od 08. siječnja 1992. godine, ugovora o prijenosu prava potraživanja od 02. ožujka 1992. godine, uknjiženo založno pravo za osiguranje odobrenog kredita u iznosu do 533.711,50 DM sa 15% kamata u deviznom iznosu koje teku od 24. ožujka 1992. godine na teret svih nekretnina za korist Mirka Katinić iz Slavenskog Broda."

II. U t v r đ u j e se da je u ovoj pravnoj stvari nastupio prekid postupka u odnosu na tuženika FINACO d.o.o. iz Zagreba, Trg Maršala Tita 8 zbog prestanka postojanja tuženika i zbog brisanja istoga iz sudskog registra.

III. Postupak će se nastaviti kada stečajni upravitelj ili pravni slijednik tuženika preuzme postupak ili kada ga sud na prijedlog protivne stranke ili po službenoj dužnosti pozove da to učini.

IV. Rokovi koji su zbog prekida prestali teći počinju za zainteresiranu stranku teći u cijelosti iznova od dana kada joj sud dostavi rješenje o nastavljanju postupka.

V. Nalaže se tuženiku MIRKU KATINIĆ iz Slavenskog Broda da tužitelju GRADU SLAVONSKOM BRODU na ime naknade parničnog troška isplati iznos od 117.014,38 kuna u roku od 15 dana pod prijetnjom ovrhe.

VI. Tužitelj GRAD SLAVONSKI BROS i tuženik MANAGEMENT CLUB d.o.o. iz Slavenskog Broda snose svako svoje parnične troškove.

VII. Nalaže se tuženiku CROATIA BANCI d.d. iz Zagreba da tužitelju GRADU SLAVONSKOM BRODU na ime naknade parničnog troška isplati iznos od 107.385,93 kune u roku od 15 dana pod prijetnjom ovrhe.«

Drugostupanjskom presudom i rješenjem odlučeno je:

»Žalbe tuženika – protutužitelja ATLAS COMMERCE d.o.o. Slav.Brod i MIRKA KATINIĆ, te tuženika MANAGMENT CLUB d.o.o. Slav.Brod i CROATIA BANKE d.d. Zagreb djelomično se o d b i j a j u kao neosnovane, a djelomično p r i h v a ć a j u, te se presuda i rješenje Općinskog suda u Slavenskom Brodu od 27. ožujka 2012. godine, broj P-743/96-29.

1. p o t v r đ u j e presuda,

- u dijelu u kojem su utvrđene ništavim odredbe Ugovora o kreditu od 6. siječnja 1992. godine, Ugovora o cesiji od 6. siječnja 1992. godine, Ugovora o kreditu od 8. siječnja 1992. godine, Ugovora o prijenosu potraživanja od 2. ožujka 1992. godine, Ugovora o ustupanju potraživanja od 2. srpnja 1992. godine i Ugovora o ustupanju potraživanja od 15. listopada 1992. godine o osiguranju tražbine pravom zalogu na nekretnini i uknjižbe založnog prava na nekretnini upisanoj u z.k. ul. broj 486 k.o. Korčula za korist MANAGMENT CLUB

d.o.o. Slav.Brod (Z-87/92.), MIRKA KATINIĆ (Z-409/92.) i CROATIA BANKA d.d. Zagreb (Z.389/92., Z-620/92.) – dio točke I.-IV. izreke,

2. u k i d a presuda,

- u dijelu u kojem su utvrđeni ništavim Ugovor o kreditu od 6. siječnja 1992. godine i Ugovor o cesiji od 6. siječnja 1992. godine, Ugovor o kreditu od 8. siječnja 1992. godine i Ugovor o prijenosu potraživanja od 2. ožujka 1992. godine, Ugovor o ustupanju potraživanja od 2. srpnja 1992. godine i Ugovor o ustupanju potraživanja od 15. listopada 1992. godine, osim odredbe o osiguranju tražbina pravom zaloga na nekretnini upisanoj u z.k. ul. broj 486 k.o. Korčula (dio točke I.-IV. izreke),

- u k i d a rješenje o troškovima u presudi (točka V.-VII. izreke rješenja),

te za ukidajući dio predmet vraća istom sudu na ponovno suđenje.«

Protiv drugostupanjske presude reviziju su podnijeli tuženici MANAGEMENT CLUB d.o.o. zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, ATLAS COMMERCE d.o.o., Mirko Katinić zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, i tuženica CROATIA BANKA d.d. također zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, u kojima su predložili da se u pobijanim dijelovima ukinu obje presude u postupku koji je prethodio reviziji ili da se te presude preinače i odbije tužbeni zahtjev, a prihvati protutužbeni zahtjev.

U odgovoru na revizije tužitelj je predložio da se revizije podnositelja odbiju kao neosnovane.

Revizije su osnovane.

Prema odredbi čl. 392.a st. 1. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 - dalje: ZPP) u povodu revizije iz čl. 382. st. 1. ZPP o kojim revizijama je u ovom predmetu riječ, revizijski sud je ovlašten ispitati pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem se ona pobija revizijom i samo u granicama razloga određeno navedenih u reviziji.

Prije svega treba reći da je drugostupanjski sud propustio odlučiti glede svih dijelova prvostupanjske presude koji su pobijani žalbama, odnosno bolje reći o tim dijelovima u drugostupanjskoj presudi postoje izvjesni razlozi u obrazloženju, ali izreka pobijane drugostupanjske presude nema odluku o prihvaćanju ili odbijanju žalbe. To se u prvom redu odnosi na točku V. izreke prvostupanjske presude, koja glasi:

"Nalaže se Zemljišno – knjižnom odjelu Općinskog suda u Korčuli brisanje prava zaloga upisanog u z.k. uložku broj 486 k.o. Korčula pod poslovnim brojem Z-620/92 koja uknjižba je izvršena temeljem ugovora o ustupanju potraživanja od 15. listopada 1992. sklopljenog između Iggis poduzeće za marketinške usluge, unutarnju i vanjsku trgovinu na veliko i malo d.o.o. iz Slavonskog Broda, kao ustupitelja potraživanja, te F-Toursa d.o.o. Slavonski Brod, te Croatia banke d.d. Zagreb, kao primatelja potraživanja, radi osiguranja

562/2013-3
1 d.d.

potraživanja Croatia banke d.d. Zagreb od F-Toursa d.o.o. svotu od DIN protuvrijednosti 23.076,99 DEM prema prodajnom tečaju NBH u trenutku plaćanja sa kamatnom stopom od 1% dnevno tekućom od 3. kolovoza 1994. do isplate, troškova od HRD 75.849 na teret svih nekretnina za korist Croatia banke d.d. Zagreb."

Izloženi postupovni propust drugostupanjskog suda mogao se otkloniti primjenom instituta dopunske drugostupanjske odluke, uređenim čl. 377.a ZPP.

Međutim, za pravilnu primjenu navedene odredbe u prvom redu je potrebno da je žalitelj u roku od 15 dana od dostave drugostupanjske odluke predložio drugostupanjskom sudu da svoju odluku dopuni (čl. 377.a st. 1. ZPP).

Na postupak u povodu takvog prijedloga na odgovarajući se način primjenjuju odredbe čl. 339. do čl. 341. ZPP, kojima je uređeno donošenje dopunske presude u prvostupanjskom postupku.

To bi u konačnici značilo da kada se drugostupanjska presuda pobija revizijom samo zato što drugostupanjski sud nije presudom odlučio o svim zahtjevima (revizija četvrtotuzenika Croatia banke d.d. u ovom predmetu), revizija bi se mogla smatrati prijedlogom stranke da se donese dopunska presuda (arg. iz čl. 341. st. 2. ZPP) samo pod pretpostavkom da je revizija podnesena unutar roka od 15 dana od dostave drugostupanjske presude.

Budući da je revizija četvrtotuzenika podnesena 18. ožujka 2013., a drugostupanjska presuda je tom tuženiku dostavljena 15. veljače 2013., u svakom slučaju se ne može uzeti da se reviziju tog tuženika ima smatrati prijedlogom za donošenje dopunske drugostupanjske presude.

Zbog toga su u tom dijelu prvostupanjske presude, o kojem je propušteno odlučiti izrekom drugostupanjske presude, nastupile zakonske posljedice predmnjeve o povlačenju tužbe iz čl. 377.a u vezi čl. 339. st. 2. ZPP.

Naime, prema odredbi čl. 339. st. 2. ZPP ako stranka ne podnese prijedlog za donošenje dopunske presude u roku od 15 dana, smatrat će se da je tužba u tom dijelu povučena.

Na osnovu izloženog revizijski sud nije bio ovlašten upustiti se u ispitivanje osnovanosti revizije četvrtotuzenika u dijelu koji se odnosi na pobijanje točke V. prvostupanjske presude, budući da u tom dijelu nema odluke sadržane u drugostupanjskoj presudi, a nepostojeća odluka ne može biti objektom pobijanja.

To se sve jednako odnosi i na pobijanje dijela prvostupanjske presude u kojem je odbijen protutužbeni zahtjev prvotuzenika Atlas Commerce d.o.o. i drugotuzenika Mirka Katinića, o kojem nema drugostupanjske odluke, pri čemu treba reći da oni kao podnositelji revizije u pogledu tog, nepostojećeg dijela drugostupanjske presude ne navode postupovne prigovore. Osim toga, oni također nisu podnijeli prijedlog za podnošenje dopunske drugostupanjske presude u zakonskom roku od 15 dana, niti je revizija tih tuženika podnesena u tom roku da bi mogla u tom dijelu zamijeniti prijedlog za donošenje dopunske presude.

Zbog toga treba uzeti da su u tim dijelovima tužba i protutužba povučene.

Preostalo je, dakle, ispitivanje zakonitosti i pravilnosti drugostupanjske kao pobijane presude u dijelu u kojem su utvrđene ništavima odredbe ugovora o kreditu od 6. siječnja 1992., ugovora o cesiji od 6. siječnja 1992., ugovora o kreditu od 8. siječnja 1992., ugovora o prijenosu potraživanja od 2. ožujka 1992., ugovora o ustupanju potraživanja od 2. srpnja 1992. i ugovora o ustupanju potraživanja od 15. listopada 1992. (dio točaka 1. – IV. izreke prvostupanjske presude), odnosno točke 1. drugostupanjske presude i rješenja, koja glasi:

"- u dijelu u kojem su utvrđene ništavim odredbe Ugovora o kreditu od 6. siječnja 1992., Ugovora o cesiji od 6. siječnja 1992., Ugovora o kreditu od 8. siječnja 1992., Ugovora o prijenosu potraživanja od 2. ožujka 1992., Ugovora o ustupanju potraživanja od 2. srpnja 1992. i Ugovora o ustupanju potraživanja od 15. listopada 1992. o osiguranju tražbine pravom zaloga na nekretnini i uknjižbe založnog prava na nekretnini upisanoj u z.k. ul. br. 486 k.o. Korčula za korist Managment Club d.o.o. Slav. Brod (Z-87/92), Mirka Katinić (Z-409/92) i Croatia banka d.d. Zagreb (Z-389/92; Z-620/92) – dio točke I. – IV. izreke".

Jedini razlozi nižestupanjskih presuda na kojima počiva zaključak o ništavosti temelji se na tome da F-Tours koji je učinio sporne dispozicije nije bio vlasnik nekretnina u z.k. ul. br. 486 k.o. Korčula, zbog čega bi se radilo o nedopuštenom predmetu obveze prema čl. 47. mjerodavnog Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine" broj 53/91, 3/94 - dalje: ZOO/91), a u vezi čl. 103. st. 1. ZOO/91.

Izloženi zaključak ne može se prihvatiti.

Ako je riječ o zasnivanju dobrovoljnog založnog prava na temelju pravnog posla – ugovora o zalogu, tada se ne može govoriti o nevaljanosti dijela ugovora, odnosno pojedinih odredaba ugovora o kreditu i sl., budući da ugovor o zalogu predstavlja samostalan akcesorni pravni posao.

Nadalje, glede određenosti zahtjeva, tužbeni zahtjev bi morao biti određen navođenjem katastarskih čestica, a ne samo katastarske općine i broja zemljišno-knjižnog uloška u koji su te čestice upisane, posebice imajući na umu da u predmetnom slučaju u z.k. ulošku 486 k.o. Korčula ima više z.k. tijela sa čitavim nizom katastarskih čestica te su neki zemljišno-knjižni upisi već izbrisani, dok neki još postoje.

Osim toga, ono što je posebno važno, valja reći da su odredbom čl. 47. ZOO/91 kao razlozi ništavosti predmeta obveze propisani nemogućnost, nedopuštenost i neodređenost činidbe – predmeta obveze.

Nemogućnost činidbe ovdje ne postoji ni u objektivnom ni u subjektivnom smislu.

Neodređenost činidbe također.

Konačno, glede pitanja nedopuštenosti činidbe – predmeta obveze, na što bi upućivali razlozi pobijane presude, treba reći da bi se moglo govoriti o tri kategorije pravnih poslova:

zabranjenim pravnim poslovima, nemoralnim pravnim poslovima i zelenaškim pravnim poslovima.

Ako su razlozi pobijane presude usmjereni na zabranjene kao nedopuštene pravne poslove, tada bi trebalo navesti pravni propis u kojem je sadržana zabrana sklapanja pravnog posla, ovdje ugovora o zalogu, kada dužnik ili netko treći kao zalagodavac nema pravo vlasništva na predmetu zaloga.

Međutim, pobijana presuda o tome nema razloga, pri čemu treba uputiti i na shodnu primjenu odredbe čl. 460. ZOO/91, prema kojoj prodaja tuđe stvari obvezuje ugovaratelje pa nije riječ o nevaljanom pravnom poslu.

Zbog svega rečenog, u postupku pred drugostupanjskim sudom ostvarena je bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP jer ta presuda nema jasne razloge o tome zbog čega su predmetni pravni poslovi, odnosno pojedine odredbe ugovora ništavi, a podredno i zbog toga jer nije jasno i određeno naveden identitet ugovornih odredaba koje drugostupanjski sud smatra ništavim.

Na osnovu izloženog valjalo je na temelju odredbe čl. 394. st. 1. ZPP ukinuti drugostupanjsku presudu i predmet u tom dijelu vratiti drugostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Zagreb, 20. prosinca 2018.

Predsjednik vijeća
Željko Pajalić, v.r.

ZA TOČNOST OTPRAVKA
Ovlašteni službenik:
Voditelj Pisarnice za prijem i otpremu

